

Usaldusisiku eksamiga seotud justiitsministri määruse muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga lisatakse usaldusisikuksamivaldkondade hulka uus valdkond – asjaõigus. See muudatus laiendabksamiteemade ringi, et hõlmata olulisi asjaõigusega seotud teemasid nagu valdus, omand, kaasomand ja ühisomand, piiratud asjaõigused, servituudid, isiklik kasutusõigus ja kasutusvaldus, hoonestusõigus, ostueesõigus, pandiõigus ja hüpoteek ning käsutamise piirangud ja registrikanded, mida reguleerib asjaõigusseadus.

Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja metoodikakomisjoni kohustuseks on korraldada usaldusisikuksam, mis koosneb muuhulgas õigus- ja erialateadmiste testi küsimustest. Need küsimused hõlmavad erinevaid valdkondi ja teemasid ning asjaõiguse valdkonna lisamine tagab, et on võimalik kontrollida vajalike teadmisi ja oskusi asjaõiguse spetsiifilistes teemades. Eelnõuga kavandatud muudatused tugevdavad Eesti võimet täita nii rahvusvahelisi ja Euroopa Liidu tasandi kohustusi kui ka Eesti õigusaktidest tulenevaid nõudeid.

Määruse eelnõuga muudetakse justiitsministri 29. juuni 2022. a määrust nr 17 „Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja metoodikakomisjoni töö korraldus, võlgniku usaldusisikuksami, esmase koolituse ja täiendusõppe nõuded ning kojale makstava tasu suurus“.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja koostas Justiits- ja Digiministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna vabakutsete talituse nõunik Maarja Roht (maarja.roht@justdigi.ee). Eelnõu koostamisel on arvestatud Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja ettepanekut.

1.3. Märkused

Määrusega muudetakse justiitsministri 29. juuni 2022. a määruse nr 17 „Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja metoodikakomisjoni töö korraldus, võlgniku usaldusisikuksami, esmase koolituse ja täiendusõppe nõuded ning kojale makstava tasu suurus“ redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 21.02.2025, 11.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

1.07.2026 jõustunud füüsilise isiku maksejõuetuse seadusega pandi Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja (edaspidi ka Koda) metoodikakomisjonile kohustus korraldada usaldusisikuksam. Kuni 30.06.2026 kehtinud korra alusel läbisid usaldusisikuna tegutseda soovinud isikud esmase koolituse (ilma eksamita). Alates 1.07.2026 tuleb usaldusisiku

nimekirja kandmiseks sooritada usaldusisiku eksam, seejärel läbida esmane koolitus, ning peale mida on võimalik isikul taotleda enda kandmist usaldusisikute nimekirja.

Koja metoodikakomisjoni liikmed on saanud maksejõuetuskohtunikelt märkusi, mille kohaselt on usaldusisikutel kohati raskusi võlgniku varalise seisundi hindamisel tulenevalt asjaõiguse aluspõhimõtete puudulikkusest tundmisest. Asjaõiguse tundmine on usaldusisiku töös vajalik eelkõige seonduvalt võlgniku vara- ja võlanimekirja koostamisega ning usaldusisiku kohustuste (eeskätt võlgniku vara säilimise tagamine) täitmisega võlgniku maksejõuetusavalduse menetlemisel ja võlgade ümberkujundamise kava koostamisel.

Asjaõigus on eksamivaldkonnana loetletud pankrotihalduri ja saneerimisnõustaja eksami puhul (vt justiitsministri 11.10.2010 määruse nr 33 „Pankrotihalduri ja saneerimisnõustaja eksami erialateadmiste testi valdkonnad ja hindamise kord“ § 2 ja § 2¹), kuid ei ole reguleeritud usaldusisiku eksami puhul. Selleks, et asjaõiguse küsimused usaldusisiku eksami testi lisada, tuleb see valdkond nimetada ka määruses.

Eeltoodust johtuvalt tuleb usaldusisiku eksamiga seotud justiitsministri 29. juuni 2022. a määruses nr 17 „Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja metoodikakomisjoni töö korraldus, võlgniku usaldusisiku eksami, esmase koolituse ja täiendusõppe nõuded ning kojale makstava tasu suurus“ teha järgmine muudatus: § 8 täiendatakse punktiga 12, millega lisatakse eksamiteemade hulka asjaõigus.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõuga kavandatavad muudatused tugevdavad Eesti võimet täita rahvusvahelisi ja Euroopa Liidu tasandi kohustusi. Samuti tagatakse, et usaldusisiku eksamiteemad vastavad Euroopa Liidu õigusaktide nõuetele. See aitab kaasa EL-i õiguse ühtsele rakendamisele Eestis ning toetab õiguskindluse ja -selguse tagamist nimetatud valdkondades.

4. Määruse mõjud

Muudatus suurendab eksamiteemade asjakohasust ja parandab eksaminandi pädevust asjaõiguse valdkonnas.

Muudatuse positiivsed mõjud:

- 1) parandab eksaminandi teadmisi asjaõiguse valdkonnas nagu valdus, omand, kaasomand ja ühisomand, piiratud asjaõigused, servituudid, isiklik kasutusõigus ja kasutusvaldus, hoonestusõigus, ostueesõigus, pandiõigus ja hüpoteek ning käsutamise piirangud ja registrikanded;
- 2) tugevdab Eesti suutlikkust täita siseriiklikuid ja rahvusvahelisi kohustusi, tagades, et reguleeritud ameti esindajatel (usaldusisikud) on nõutavad teadmised ja oskused siseriiklike ja rahvusvaheliste standardite järgimiseks.

Muudatusel negatiivsed mõjud puuduvad, kuna täiendatakse ainult eksamiteemade regulatsiooni, mis suurendab usaldusisiku erialast pädevust, ilma et see tooks kaasa täiendavaid kulusid või halduskoormust sidusrühmadele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulutusi ega riigieelarvelisi tulusid. Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja metoodikakomisjon koostab uue eksamivaldkonna põhjal õigus- ja erialateadmiste testi küsimused. Vajalikud eksamimaterjalid on osaliselt olemas ja nende kohandamine ei nõua lisainvesteeringuid. Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja metoodikakomisjon, kes vastutab usaldusisiku eksami korraldamise eest, on valmis muudatusi rakendama.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras. Pikemaks jõustumisajaks puudub vajadus, eksami korraldajale jääb piisav aeg muudatuste rakendamiseks ja eksami kohandamiseks, ka eksaminantidel on piisavalt aega ettevalmistuseks, sest eksamid toimuvad pärast määruse jõustumist.

7. Eelnõu koostööstamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Ettepaneku määruse muutmiseks esitas Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja metoodikakomisjon, kelle ülesanne on usaldusisiku eksami korraldamine. Arvestades eelnõu spetsiifikat ja tehnilist iseloomu, ei peetud vajalikuks korraldada avalikku konsultatsiooni ega kaasata huvirühmi.

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja digiminister

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Uudeberg
Kantsler